

# **KIRKOLLISKOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS**

**1.1.2016**

## Sisällys

|        |                                                                  |    |
|--------|------------------------------------------------------------------|----|
| 1 luku | Yleiset määräykset .....                                         | 3  |
| 2 luku | Puhemiesneuvosto ja laajennettu puhemiesneuvosto .....           | 5  |
| 3 luku | Valitsijamiehet .....                                            | 6  |
| 4 luku | Valiokunnat .....                                                | 8  |
| 5 luku | Täysistunto .....                                                | 12 |
| 6 luku | Talousarvio ja tilinpäätös .....                                 | 20 |
| 7 luku | Kirkolliskokouksen kanslia ja kirkolliskokouksen pääsihteeri ... | 21 |
| 8 luku | Erinäiset määräykset .....                                       | 21 |

# KIRKOLLISKOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS

Annettu Turussa 4 päivänä marraskuuta 2009

Kirkolliskokous on 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun kirkkolain (1054/1993) 20 luvun 8 §:n 2 momentin nojalla vahvistanut itselleen seuraavan työjärjestyksen:

## 1 luku

### Yleiset määräykset

#### 1 §

Kirkon edustajat kokoontuvat joka vuosi pidettävän kirkolliskokouksen istuntoihin toukokuun 1 päivän ja marraskuun 1 päivän jälkeisenä maanantaina, jollei kirkolliskokous ole toisin päättänyt.

Kevätistuntokausi voidaan peruuttaa toimikauden toisena, kolmantena ja neljäntenä vuonna. Siitä päättävät kirkolliskokous tai sen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat yhdessä. Päätos on tehtävä maaliskuun loppuun mennessä.

Kokoontumispaikkakunnasta päättää kirkolliskokous.

Puheenjohtajan on hyvissä ajoin ennen kokouksen alkamista ilmoitettava edustajille kirkolliskokouksen kokoontumisaika ja -paikka.

#### KJ 20:2

Kirkolliskokous kokoontuu vuosittain työjärjestyksessä määrättyinä tai kirkolliskokouksen muutoin päättäminä päivinä.

Jos edustaja on estynyt saapumasta kirkolliskokoukseen, hänen on ilmoitettava siitä tuomiokapitulille, joka kutsuu varaedustajan ja antaa hänelle valtakirjan.

Kirkolliskokouksen istuntokausi aloitetaan jumalanpalveluksella.

#### KJ 20:3

Kirkolliskokouksen puheenjohtajana on arkkipiispa tai, jos arkkipiispan virka on avoinna, virassa vanhin piispa.

Kirkolliskokous vahvistaa itselleen työjärjestyksen, valitsee kaksi varapuheenjohtajaa ja asettaa tarvittavat valiokunnat.

Kirkolliskokous vahvistaa edustajille ja toimihenkilöille maksettavat palkiot ja korvaukset.

## 2 §

Hiippakunnista valitut edustajat istuvat istuntosalissa aakkosjärjestyksessä hiippakunnittain. Muut edustajat istuvat omana ryhmänään. Saamelaisen edustaja istuu Oulun hiippakunnan edustajien ryhmässä.

*KL 20:1 Kirkolliskokouksen kokoonpano*

Kirkon edustajina kirkolliskokouksessa ovat:

- 1) hiippakuntien piispat;
- 2) kenttäpiispa;
- 3) yhdeksänkymmentäkuusi valittua edustajaa, joista kolmekymmentäkaksi pappia ja kuusikymmentäneljä maallikkoa;
- 4) saamelaiskäräjien valitsema saamelaisten edustaja;
- 5) valtioneuvoston määräämä edustaja.

Edustajien tulee olla kirkon jäseniä. Yksi 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu maallikkoedustajista tulee valita Ahvenanmaan seurakunnista.

Tuomiokapituli määrää keskuudestaan piispan tilalle pappisjäsenen, jos piispan virka on avoinna tai piispalla on este. Arkkihiippakunnan tuomiokapituli määrää pappisjäsenen vain, jollei arkkipiispa eikä piispa osallistu kirkolliskokoukseen.

*KJ 20:1*

Kirkolliskokouksen edustajien paikkojen jaosta hiippakuntien kesken päättää kirkkohallitus. Hiippakunnista valittavien edustajien luku jaetaan hiippakuntien kesken niiden väkiluvun mukaisessa suhteessa siten, että todetaan ensin hiippakunnasta valittavien edustajien kokonaismäärä ja sitten paikkojen jakaantuminen pappis- ja maallikkoedustajien kesken. Ahvenanmaan seurakunnista valittavaa maallikkoedustajaa eikä näiden seurakuntien väkilukua oteta huomioon muita edustajanpaikkoja hiippakuntien kesken jaettaessa. Jokaisesta hiippakunnasta valitaan vähintään kaksi pappia ja neljä maallikkoa.

Jos edustaja siirtyy pois hiippakunnasta, josta hänet on valittu edustajaksi, tai jos hän muutoin menettää vaalikelpoisuutensa, lakkaa hänen edustajantoimensa.

Porvoon hiippakunnassa säännöksiä ehdokkaiden vaalikelpoisuudesta sovelletaan maallikkoedustajien vaalissa erikseen Ahvenanmaahan ja erikseen hiippakunnan muuhun osaan.

*KJ 20:6*

Kirkkohallituksen viraston johtavalla viranhaltijalla, kirkkohallituksen osastonjohtajalla ja kirkolliskokouksen toimikaudekseen valitsemalla lainoppi-neella asiantuntijalla on läsnäolo- ja puheoikeus täysistunnossa.

Kirkolliskokouksen työjärjestyksessä voidaan määrätä kirkkohallituksen jäsenen läsnäolo- ja puheoikeudesta täysistunnossa.

## 3 §

Valituilla edustajilla on oikeus ottaa osaa kirkolliskokouksen työhön sen jälkeen, kun puheenjohtaja ja pääsihteeri ovat tarkastaneet ja hyväksyneet heidän valtakirjansa. Jos nämä eivät hyväksy valtakirjaa, ratkaisee asian kirkolliskokous.

## 4 §

Kirkolliskokouksen ensimmäisen ja toisen varapuheenjohtajan vaali toimitetaan uusien vaalien jälkeen ensiksi alkavan kevätistuntokauden ensimmäisessä täysistunnossa.

KL 20:8 *Edustajan esteellisyys*

Kirkolliskokouksen puheenjohtaja ja muu edustaja on esteellinen ottamaan osaa häntä henkilökohtaisesti koskevan päätöksen tekemiseen.

## 2 luku

**Puhemiesneuvosto ja laajennettu puhemiesneuvosto (6.11.2013)**

## 5 §

Puhemiesneuvostoon kuuluvat arkkipiispa, kirkolliskokouksen varapuheenjohtajat sekä valiokuntien ja valitsijamiesten puheenjohtajat.

Puheenjohtajana on arkkipiispa ja varapuheenjohtajina kirkolliskokouksen varapuheenjohtajat.

Kirkkojärjestyksen 20 luvun 5 §:ssä tarkoitettu lainoppinut asiantuntija osallistuu puheenjohtajan pyynnöstä puhemiesneuvoston työskentelyyn.

Sihteerinä toimii kirkolliskokouksen pääsihteeri.

Puhemiesneuvosto voi kokoontua myös istuntokausien väliaikana.

## 6 §

Puhemiesneuvoston tehtävänä on:

1) tehdä kirkolliskokoukselle ehdotus:

a) kokoontumispaikkakunnasta ja tarvittaessa kokoontumispäivistä, istuntokauden keskeyttämisestä ja päättämisestä tai kevätistuntokauden mahdollisesta peruuttamisesta sekä muista kirkolliskokouksen työskentelyä koskevista kysymyksistä;

b) siitä, mihin valiokuntaan asia lähetetään valmisteltavaksi, minkä valiokunnan tulee antaa asiasta lausunto ja tarvitaanko asiassa laajennetun puhemiesneuvoston lausunto; sekä

c) ylimääräisen valiokunnan asettamisesta ja valiokuntien jäsenten vaalin toimittamisesta; (6.11.2013)

2) antaa ohjeita kirkolliskokouksen työn järjestelyistä sekä valiokuntien toimialoista ja valiokuntatyöstä;

3) toimia puheenjohtajan neuvottelukuntana; sekä

4) hoitaa muut kirkolliskokouksen sille antamat tehtävät.

## 6 a § (6.11.2013)

Laajennetun puhemiesneuvoston tehtävänä on antaa pyydettäessä lausunto siitä, vaatiiko ehdotuksesta päättäminen määräenemmistön.

Laajennettuun puhemiesneuvostoon kuuluvat arkkipiispa, kirkolliskokouksen varapuheenjohtajat, valiokuntien puheenjohtajat ja jos valiokunnan puheenjohtaja on piispa valiokunnan keskuudestaan valitsema maallikko, valitsijamiesten puheenjohtaja, hiippakuntien piispat sekä kenttäpiispa.

Puheenjohtajana on arkkipiispa ja varapuheenjohtajina kirkolliskokouksen varapuheenjohtajat. Sihteerinä toimii kirkolliskokouksen pääsihteeri.

## 3 luku Valitsijamiehet

### 7 §

Vaalien jälkeen kokoontuvan kirkolliskokouksen ensimmäisenä täysistuntopäivänä valitaan 25 valitsijamiestä.

Valitsijamiesten vaali tapahtuu ryhmittäin siten, että hiippakunnista valitut edustajat muodostavat hiippakunnittain omat ryhmänsä, jolloin Ahvenanmaan seurakunnista valittu maallikkoedustaja luetaan Porvoon hiippakuntaan ja saamelaisten edustaja Oulun hiippakuntaan. Muut edustajat yhdessä muodostavat yhden ryhmän. Kukin ryhmä saa valitsijamiespaikkoja ryhmissä olevien edustajien lukumäärän osoittamassa suhteessa kuitenkin niin, että jokaisella ryhmällä tulee olla vähintään kaksi valitsijamiespaikkaa. Jaon toimittaa etukäteen kirkkohallitus.

Kuhunkin ryhmään kuuluvat edustajat äänestävät enintään niin monta edustajaa kuin ryhmästä on valitsijamiehiä valittava. Eri vaalissa valitaan samalla tavoin yhtä monta varavalitsijamiestä kuin varsinaista valitsijamiestä. Samalla määrätään, missä järjestyksessä varavalitsijamiehet astuvat varsinaisten valitsijamiesten sijaan. Vaalit on toimitettava umpilipuvin, jollei ryhmä yksimielisesti toisin päättä.

Kukin ryhmä suorittaa valitsijamiesten vaalin omassa keskuudessaan. Ryhmän kutsuu koolle kirkolliskokouksen puheenjohtajan tähän tehtävään määräämä edustaja. Vaalin tuloksesta on viipymättä ilmoitettava kirkolliskokoukselle.

### 8 §

Ensimmäisessä kokouksessaan valitsijamiehet valitsevat keskuudestaan toimikautensa ajaksi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Tämän kokouksen kutsuu koolle kirkolliskokouksen puheenjohtajan siihen tehtävään määräämä valitsijamies, joka myös johtaa puhetta, kunnes puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja on valittu.

Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalin tuloksesta on ilmoitettava kirkolliskokoukselle.

## 9 § (4.11.2015)

Valitsijamiesten tehtävänä on:

- 1) valita valiokuntien jäsenet;
- 2) valita kirkolliskokoukselle asioita valmistelevien komiteoiden, toimikuntien ja työryhmien jäsenet ja varajäsenet, jos kirkolliskokous niin erikseen päättää; sekä
- 3) tehdä ehdotus kirkkohallituksen jäsenten, kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan, lainoppineiden asiantuntijoiden, kirkon keskusrahaston tilintarkastajien sekä muiden täysistunnossa valittavien toimielinten ja komiteoiden jäsenten ja varajäsenten valitsemisesta, komiteoiden osalta kuitenkin vain, jollei kirkolliskokous toisin päättä.

### *KL 22:1 Kirkkohallituksen kokoonpano ja toimikausi*

Kirkkohallituksen jäseniä ovat:

- 1) arkkipiispa puheenjohtajana;
- 2) piispainkokouksen valitsevat kaksi piispaa;
- 3) kirkolliskokouksen valitsevat kaksi pappia;
- 4) kirkolliskokouksen valitsevat maallikkojäsenet, joita valitaan yksi jokaisesta hiippakunnasta.

Kirkkohallituksen toimikausi on neljä vuotta.

Maallikkojäsenen tulee olla vaalikelpoinen kirkolliskokouksen maallikkoedustajaksi.

Kirkkohallituksen jaostoista ja virastokollegiosta määrätään kirkkohallituksen ohjesäännössä. Virastokollegion jäseniä ovat kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija ja osastonjohtajat.

### *KJ 20:6*

Kirkkohallituksen viraston johtavalla viranhaltijalla, kirkkohallituksen osastonjohtajalla ja kirkolliskokouksen toimikaudekseen valitsemalla lainoppineella asiantuntijalla on läsnäolo- ja puheoikeus täysistunnossa.

Kirkolliskokouksen työjärjestyksessä voidaan määrätä kirkkohallituksen jäsenen läsnäolo- ja puheoikeudesta täysistunnossa.

## 10 §

Valitsijamiesten on toimitettava vaalit umpilipuin, jolleivät valitsijamiehet jostakin vaalista yksimielisesti toisin päättä.

Vaalin tulos on viipymättä ilmoitettava kirkolliskokoukselle.

Mitä 1 ja 2 momentissa on sanottu, koskee soveltuvin osin myös 9 §:n 3 kohdassa mainittujen henkilöiden valitsemisesta tehtäviä ehdotuksia.

## 11 §

Valitsijamiesten kokouksista laaditaan pöytäkirja. Siihen merkitään kokouspäivä, kunkin asian käsittelemiseen osallistuneet jäsenet, käsitellyt asiat, äänestykset ja päätökset.

Puheenjohtaja ja sihteeri allekirjoittavat valitsijamiesten asiakirjat.

4 luku  
**Valiokunnat**

## 12 §

Kirkolliskokous asettaa seuraavat pysyvät valiokunnat:

- 1) käsikirjavalioikunta, joka valmistelee kirkollisia kirjoja ja niihin liittyviä kysymyksiä koskevat asiat;
- 2) perustevaliokunta, joka valmistelee kirkon uskoa ja oppia, kirkon työn perusteita, kirkon ja valtion suhteita sekä kirkon suhteita muihin kirkkoihin ja uskontokuntiin koskevat asiat ja niihin liittyvät kysymykset;
- 3) lakivaliokunta, joka valmistelee säädöksiä ja niiden nojalla annettavia määräyksiä koskevat asiat, jolleivät ne kuulu muiden valiokuntien valmisteltaviksi;
- 4) hallintovaliokunta, joka valmistelee kirkollista hallintoa koskevat asiat, jolleivät ne kuulu muiden valiokuntien valmisteltaviksi;
- 5) talousvaliokunta, joka valmistelee kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston talousarvioita ja toiminta- ja taloussuunnitelmia sekä toimintakertomuksia ja tilinpäätöksiä ja muita kirkon ja seurakuntien taloutta ja palvelussuhteiden ehtoja koskevat asiat; (4.11.2015)
- 6) tulevaisuusvaliokunta, joka valmistelee kirkon työn pitkäjänteiseen kehittämiseen ja tulevaisuuteen liittyvät asiat;
- 7) yleisvaliokunta, joka valmistelee kirkon yhteistä toimintaa ja kehittämistä koskevat asiat sekä asiat, jotka eivät kuulu muiden valiokuntien valmisteltaviksi;
- 8) kansliavalioikunta, joka huolehtii kirkolliskokouksen käytännöllisistä järjestelyistä ja taloudesta; sekä
- 9) toimitusvaliokunta, joka laatii kokouksen päätöksistä toimituskirjat, jollei se ole antanut niiden laatimista valiokunnan puheenjohtajan ja yhden jäsenen tehtäväksi.

Puhemiesneuvoston ehdotuksesta voidaan asettaa ylimääräinen valiokunta. Ylimääräiseen valiokuntaan, jossa on vähintään seitsemän jäsentä, voidaan lähettää sellainenkin asia, joka 1 momentin mukaan olisi jonkin pysyvän valiokunnan valmisteltava.

Valiokunta voi asettaa keskuudestaan jaoston valmistelemaan asioita valiokunnalle.

#### KL 20:7 *Kirkolliskokouksen tehtävät*

Kirkolliskokous käsittelee asioita, jotka koskevat kirkon oppia ja työtä sekä kirkon lainsäädäntöä, hallintoa ja taloutta.

Kirkolliskokouksen tehtävänä on:

- 1) hyväksyä ja määrätä käyttöön otettavaksi raamatunkäännös, kristinoppi, virsikirja ja kirkkokäsikirja;
- 2) käsitellä kysymyksiä, jotka edellyttävät kirkon uskoa ja oppia koskevia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja, sekä ryhtyä toimenpiteisiin niiden johdosta;
- 3) tehdä ehdotuksia kirkkolain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta sekä hyväksyä kirkkojärjestys ja kirkon vaalijärjestys;
- 4) antaa lausuntoja, tehdä esityksiä ja lausua toivomuksia valtioneuvostolle kirkon ja valtion suhdetta koskevissa merkittävässä kysymyksissä;
- 5) päättää hiippakunnan perustamisesta, sen rajojen muuttamisesta tai hiippakunnan lakkauttamisesta siten kuin 3 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään;
- 6) päättää kirkon suhteista muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojen välisiin järjestöihin sekä yhteistyöstä niiden kanssa;
- 7) päättää kirkon lähetysjärjestöksi hyväksymisestä ja tämän aseman lakkauttamisesta;
- 8) perustaa ja lakkauttaa arkkipiispan, piispojen ja kirkkohallituksen viraston johtavan viranhaltijan virat;
- 9) valita ja vapauttaa kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija ja 22 luvun 1 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetut kirkkohallituksen jäsenet;
- 10) hyväksyä kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä talousarviot ja päättää:
  - a) seurakuntien vuosittaisista maksuista kirkon keskusrahastoon ja kirkon eläkerahastoon;
  - b) perusteista, joiden mukaan valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetussa laissa (430/2015) tarkoitettu rahoitus jaetaan seurakunnille, seurakuntayhtymille ja kirkkohallitukselle;
- 11) tarkastuttaa kirkon keskusrahaston, kirkon eläkerahaston ja muiden kirkkohallituksen sekä hiippakuntien viranomaisten hoidossa olevien rahastojen ja muiden varojen tilit ja hallinto, vahvistaa niiden tilinpäätökset ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä;
- 12) käsitellä ne muut asiat, jotka sille tässä tai muussa laissa taikka kirkkojärjestyksessä säädetään.

#### KL 20:8 *Edustajan esteellisyys*

Kirkolliskokouksen puheenjohtaja ja muu edustaja on esteellinen otta-  
maan osaa häntä henkilökohtaisesti koskevan päätöksen tekemiseen.

### 13 §

Kirkolliskokous asettaa pysyvät valiokunnat toimikaudekseen vaalien jälkeen kokoontuvan kirkolliskokouksen ensimmäisen kevätistuntokauden alussa.

Toimitusvaliokunnan tulee jatkaa työtään, kunnes se on suorittanut tehtävänsä loppuun.

Valiokunnat ja niiden jaostot voivat työskennellä kirkolliskokouksen istuntokausien välillä puhemiesneuvoston antamien ohjeiden mukaisesti.

*KL 20:3 Kirkolliskokouksen toimikausi*

Kirkolliskokouksen toimikausi alkaa vaalia seuraavan toukokuun 1 päivänä ja kestää neljä vuotta.

*KJ 20:4*

Äänestämiseen ja vaalin toimittamiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä niistä säädetään seurakunnan toimielimiä varten.

Edustajien aloitteista ja niiden tekemisjärjestyksestä, esitysten ja aloitteiden käsittelemisestä täysistunnossa ja valiokunnissa sekä äänestämisestä ja vaalin toimittamisesta määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Esitys tai aloite lähetetään valiokuntaan, jolle sitä pöydällepanon jälkeen täysistunnossa hylätään.

Asia raukeaa, jos sitä ei ole ennen kirkolliskokouksen toimikauden päättymistä käsitelty loppuun tai annettu muun toimielimen kuin kirkolliskokouksen valiokunnan valmisteltavaksi.

*KVJ 69 § 1 mom.*

Hiippakuntavaltuuston jäsenten ja kirkolliskokousedustajien vaalit toimitetaan helmikuun toisena tiistaina 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen seurakuntavaalien jälkeisenä toisena vuonna.

## 14 §

Käsikirjavaliookuntaan, perustevaliokuntaan, lakivaliokuntaan, hallintovaliokuntaan, talousvaliokuntaan, tulevaisuusvaliokuntaan ja yleisvaliokuntaan valitaan vähintään 11 jäsentä, kansliavaliookuntaan vähintään 7 jäsentä ja toimitusvaliokuntaan vähintään 5 jäsentä. Ehdotuksen pysyvien valiokuntien jäsenmäärästä tekevät kirkolliskokouksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat yhdessä.

Jos valiokunta havaitsee jäsenten lukumäärän lisäämisen tarpeelliseksi, sen tulee tehdä siitä esitys kirkolliskokoukselle.

Edustaja voidaan valita jäseneksi vain yhteen pysyvään valiokuntaan kansliavaliookunnan ja toimitusvaliokunnan lisäksi.

## 15 §

Asettaessaan ylimääräisen valiokunnan kirkolliskokous päättää sen jäsenten lukumäärän sekä valiokunnan tehtävän ja toimikauden.

## 16 §

Valiokunnat valitsevat toimikautensa ajaksi keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Ennen kuin puheenjohtajat on valittu, kokouk-

sen kutsuu koolle ja puhetta johtaa se valiokunnan jäsen, jonka valitsijamiehet ovat määränneet kokoonkutsujaksi.

Jos valiokunnan puheenjohtajaksi valitaan piispa, valiokunta valitsee toimikautensa ajaksi keskuudestaan maallikon laajennetun puhemiesneuvoston jäseneksi. (6.11.2013)

Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä laajennetun puhemiesneuvoston jäsenen vaalin tuloksesta on ilmoitettava kirkolliskokoukselle. (6.11.2013)

## 17 §

Valiokunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

## 18 §

Kullakin valiokunnalla on sihteeri tai, jos työmäärä sitä edellyttää, useampia sihteereitä.

## 19 §

Valiokunta voi kutsua kokouksiinsa kuultavaksi asiantuntijoita. Se voi myös pyytää lausuntoja toisilta valiokunnilta, laajennetulta puhemiesneuvostolta sekä piispainkokoukselta, kirkkohallitukselta ja muilta viranomaisilta. Lausunnot on liitettävä valiokunnan mietintöön. (6.11.2013)

## 20 §

Asia on valiokunnassa otettava kolmeen käsittelyyn. Valiokunnan lopullisena päätöksenä pidetään toisessa käsittelyssä tehtyä päätöstä. Kolmannessa käsittelyssä valiokunta tarkistaa mietinnön. Mietinnön tarkistaminen voidaan antaa myös valiokunnan puheenjohtajan ja sihteerin tehtäväksi.

Valiokunnan jäsenen on ilmoitettava eriävä mielipiteensä asian toisessa käsittelyssä ja esitettävä se kirjallisesti kolmannessa käsittelyssä.

Jos kirkkolain 20 luvun 7 §:n 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettua asiaa koskeva aloite ei sisällä yksityiskohtaista ehdotusta kirkollisen kirjan, periaatteellisen kannanoton, kirkkolain, kirkkojärjestyksen tai kirkon vaalijärjestyksen kohdan sisällöksi, valiokunnan on mietinnössään ehdotettava, miten asian jatkovalmistelu on suoritettava sekä mitä lausuntoja kirkolliskokoukselle valmistettavasta ehdotuksesta on hankittava, jollei se ehdota aloitteen jättämistä raukeamaan. Piispainkokous ja kirkkohallitus voivat myös ilman kirkolliskokouksen toimeksiantoa antaa ja hankkia kirkolliskokoukselle tarpeelliseksi katsomiaan lausuntoja. (4.11.2015)

Edellä 1 ja 2 momentissa olevista määräyksistä voidaan poiketa, jos valiokunta yksimielisesti niin päättää.

KJ 20:5

Piispainkokoukselle on varattava tilaisuus antaa lausunto kirkkolain 20 luvun 7 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä kirkkohallitukselle mainitun momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

## 21 §

Valiokunnan on käsiteltävä samaa asiaa koskevat hiippakuntavaltuustojen esitykset ja edustajien aloitteet toistensa yhteydessä. Niistä on annettava yhteinen mietintö, jolleivät erityiset syyt jossakin tapauksessa vaadi menettelemään toisin.

## 22 §

Valiokunnan on noudatettava niitä ohjeita, jotka kirkolliskokous lähettäänsä asian valiokuntaan tai muutoin on sille antanut.

## 23 §

Valiokunnan on annettava mietintönsä ja lausuntonsa kirjallisesti. Mietinnön tulee päättyä ponsiin, jotka sisältävät valiokunnan päätösehdotuksen.

Valiokunnan mietintö annetaan suomeksi ja ruotsiksi.

Mietintöön ja lausuntoon merkitään asian käsittelyyn osallistuneet valiokunnan jäsenet. Niihin merkitään myös, jos valiokunnan jäsen on ainoastaan osittain ottanut osaa asian käsittelyyn.

## 24 §

Valiokunnan kokouksista laaditaan pöytäkirja. Siihen merkitään kokouspäivä, kunkin asian käsittelemiseen osallistuneet jäsenet sekä tehdyt päätökset, jotka eivät ilmene valiokunnan mietinnöstä tai lausunnosta.

Puheenjohtaja ja sihteeri allekirjoittavat valiokunnan asiakirjat.

## 5 luku

### **Täysistunto**

## 25 §

Kirkolliskokous kokoontuu täysistuntoon puheenjohtajan kutsusta.

Täysistunnon alkamisaika ilmoitetaan kirjallisesti, mikäli mahdollista päivää ennen istuntoa, suomeksi ja ruotsiksi istuntosalin ovella ja edustajille jaettavalla tiedotteella. Istunnon päiväjärjestys, joka sisältää luettelon käsiteltävistä asioista suomeksi ja ruotsiksi, ja käsiteltäviä asioita koskevat asiakirjat jaetaan edustajien paikoille ennen istunnon alkamista.

## 26 §

Täysistunnon alussa toimitetaan nimenhuuto. Sen jälkeen saapuva edustaja merkitään pöytäkirjaan läsnä olevaksi hänen ilmoittauduttuaan pääsihteerille.

## 27 §

Edustajan on tehtävä aloitteensa kirjallisesti ja sen tulee sisältää lyhyesti perusteltu ehdotus. Samaan aloitteeseen ei saa sisällyttää erilaisia asioita. Aloite on annettava kirkolliskokouksen pääsihteerille viimeistään kirkolliskokouksen toimikauden ensimmäisen istuntokauden kolmantena päivänä ennen kello 12. Muina istuntokausina aloite on toimitettava kirkkohallituksen kirjaamoon maaliskuun loppuun mennessä tai, jos kevätistuntoausi on peruutettu, syyskuun loppuun mennessä.

Myöhemmin edustaja saa tehdä aloitteen, jos jokin kirkolliskokouksen tekemä päätös antaa siihen suoranaisen aiheen. Tällainen aloite on tehtävä viimeistään ennen kello 12 toisena päivänä päätöksentekopäivän jälkeen.

Talousarvioaloite, jossa ehdotetaan kirkkohallituksen esitykseen sisällyttämättömän määrärahan ottamista kirkon keskusrahaston tai kirkon eläkerahaston seuraavan vuoden talousarvioon tai esitykseen sisältyvän määrärahan muuttamista, on toimitettava kirkkohallituksen kirjaamoon viimeistään 10 päivänä lokakuuta. (4.11.2015)

Aloite, joka tarkoittaa ainoastaan työjärjestyksen tai muiden pelkästään kirkolliskokouksen sisäisiä asioita koskevien määräysten muuttamista, voidaan tehdä muulloinkin kuin edellä mainittuina aikoina.

*KL 20:9 Esitykset ja aloitteet*

Piispainkokouksella, kirkkohallituksella ja hiippakuntavaltuustolla on oikeus tehdä esityksiä sekä edustajalla aloitteita kirkolliskokoukselle. Niiden käsittelemisestä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

*KJ 20:4*

Äänestämiseen ja vaalin toimittamiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä niistä säädetään seurakunnan toimielimiä varten.

Edustajien aloitteista ja niiden tekemisjärjestyksestä, esitysten ja aloitteiden käsittelemisestä täysistunnossa ja valiokunnissa sekä äänestämisestä ja vaalin toimittamisesta määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Esitys tai aloite lähetetään valiokuntaan, jolle sitä pöydällepanon jälkeen täysistunnossa hylätään.

Asia raukeaa, jos sitä ei ole ennen kirkolliskokouksen toimikauden päättymistä käsitelty loppuun tai annettu muun toimielimen kuin kirkolliskokouksen valiokunnan valmisteltavaksi.

## 28 §

Piispainkokouksen, kirkkohallituksen ja hiippakuntavaltuustojen esitysten, edustajien aloitteiden sekä komiteoiden mietintöjen valiokuntaan lähettä-

mistä varten käydään täysistunnossa lähetekeskustelu. Keskustelun päätyttyä kirkolliskokous päättää puhemiesneuvoston ehdotuksesta, mihin valiokuntaan asia lähetetään, jollei sitä täysistunnossa hylätä. Samalla voidaan päättää, että yhden tai useamman muun valiokunnan sekä tarvittaessa laajennetun puhemiesneuvoston on annettava asiasta lausunto mietintöä valmistelevalle valiokunnalle. (6.11.2013)

## 29 §

Puheenvuoroa pyydetään puheenjohtajan määräämällä tavalla. Puheenvuorot on annettava pyytämisyjärjestyksessä. Samanaikaisesti pyydettyjen puheenvuorojen järjestyksen määrää puheenjohtaja.

Asian esittelevä puheenvuoro annetaan ennen muita puheenvuoroja. Valiokunnan kannan voi esitellä valiokunnan puheenjohtaja tai valiokunnan sitä varten nimeämä jäsen.

Toisen puheenvuoron johdosta pyydetty vastauspuheenvuoro voidaan antaa ennen muita puheenvuoroja. Vastauspuheenvuorossa saa esittää vain oikaisuja tai selventäviä vastineita puheenvuoroon. Vastauspuheenvuoro saa kestää enintään kaksi minuuttia.

Puheenjohtaja voi rajoittaa tämän työjärjestyksen 43, 44 ja 45 §:ssä tarkoitetusta asiasta käytävän keskustelun puheenvuorojen pituuden kolmeen minuuttiin.

## 30 §

Edustajan on puhuttava istuntosaliin varatulta puhujanpaikalta. Lyhyen puheenvuoron saa esittää seisten paikaltaan, jollei puheenjohtaja toisin määrää.

Jos arkkipiispa tai varapuheenjohtaja täysistunnon puheenjohtajana toimiessaan haluaa ottaa osaa keskusteluun, hänen on siirryttävä puhujanpaikalle ja jätettävä puheenjohtajan tehtävät siksi ajaksi jollekin toiselle kirkolliskokouksen puheenjohtajalle.

## 31 §

Puhujan on esiinnyttävä arvokkaasti ja pysyttävä käsiteltävänä olevassa asiassa. Jos hän ei niin tee, puheenjohtajan tulee muistuttaa häntä ja, jollei hän muistutusta noudata, kieltää häntä jatkamasta puheenvuoroaan.

Puhemiesneuvosto voi antaa tarkempia ohjeita puheenvuorojen pyytämisestä ja pitämisestä.

## 32 §

Sitten kun valiokunnan mietintö on jaettu edustajille, se pannaan pöydälle ja samalla määrätään, milloin se otetaan käsiteltäväksi. Edustajille on va-

rattava riittävä aika mietintöön tutustumista varten. Tärkeästä syystä mietintö voidaan panna pöydälle saman vaalikauden aikana seuraavalla istuntokaudella pidettävään istuntoon.

Ennen asian yksityiskohtaista käsittelyä edustajille on annettava tilaisuus käyttää puheenvuoro asiasta yleiskeskustelussa.

### 33 §

Käsittelyn pohjana on valiokunnan mietintö tai, jollei sitä ole, asiassa tehty esitys.

### 34 §

Keskustelun kuluessa tehty ehdotus, joka halutaan äänestettäväksi, on esitettävä yksityiskohtaisessa käsittelyssä ja annettava puheenjohtajalle kirjallisena, milloin puheenjohtaja niin määrää.

Ehdotusta, jota ei ole kannatettu tai joka sisältää rinnakkaisia vaihtoehtoja, ei oteta äänestettäväksi. Käsittelyn pohjana oleva mietintö tai esitys otetaan kuitenkin äänestykseen, vaikka sitä ei olisi kannatettu.

### 35 §

Kun pyydetyt puheenvuorot on käytetty, puheenjohtaja julistaa keskustelun päättyneeksi. Äänestäminen toimitetaan ja päätös todetaan kuten kirkkojärjestyksen 7 luvun 4 §:ssä säädetään. Äänestystavasta määrätään kuitenkin työjärjestyksen 36 §:ssä.

Selonteko ehdotuksista, ehdotus äänestysjärjestykseksi ja äänestysesitykset on pyydetäessä tehtävä sekä suomeksi että ruotsiksi.

#### KJ 20:4.1

Äänestämiseen ja vaalin toimittamiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä niistä säädetään seurakunnan toimielimiä varten.

#### KJ 7:4

Toimielimen kokouksessa käsiteltävän asian esittelyn jälkeen on varattava tilaisuus keskustella asiasta. Kun pyydetyt puheenvuorot on käytetty, puheenjohtajan on julistettava keskustelu päättyneeksi.

Milloin päätös on yksimielinen tai tehtyä vastaehdotusta ei ole kannatettu, puheenjohtajan on todettava päätös. Muussa tapauksessa puheenjohtajan on todettava ehdotukset, joita ei kannatuksen puuttuessa oteta äänestettäväksi, ja ehdotukset, joista on äänestettävä. Tämän jälkeen hänen on saatettava toimielimen hyväksyttäväksi äänestystapa ja, jos äänestyksiä on toimitettava useampia, äänestysjärjestys sekä tehtävä äänestysesitys siten, että vastaus "jaa" tai "ei" ilmaisee kannanoton ehdotukseen.

Äänestys on toimitettava julkisesti joko nimenhuutoäänestyksellä tai puheenjohtajan määräämällä tavalla. Milloin äänestys on toimitettu muulla tavalla kuin nimenhuudon mukaan, on vaadittaessa tai, jos äänestys puheen-

johtajan mielestä ei ole antanut selvää vastausta, toimitettava nimenhuuto-äänestys.

Äänestyksen perusteella puheenjohtajan on kirkkolain 7 luvun 4 §:n 2 momentin ja 25 luvun 10 §:n mukaan todettava päätökseksi tullut mielipide.

Jos puheenjohtaja katsoo, että päätöksen tekemiseen vaaditaan määräenemmistön kannatus, hänen on ilmoitettava siitä ennen äänestyksen toittamista ja otettava se huomioon äänestyksen tuloksen todetessaan.

### 36 §

Äänestäminen tapahtuu täysistunnossa joko äänestyskoneella, seiso-  
maan nousten tai nimenhuudon mukaan. Puheenjohtaja ilmoittaa äänes-  
tystavan.

Nimenhuutoäänestys toimitetaan, jos ilmoitettua koneäänestystä ei tekni-  
sistä syistä voida suorittaa tai jos koneäänestys puheenjohtajan mielestä ei  
ole antanut luotettavaa vastausta. Nimenhuutoäänestys toimitetaan edus-  
tajien sukunimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä.

Äänestyksen jälkeen puheenjohtaja toteaa sen tuloksen.

#### KL 25:10 *Tasaäänet*

Äänien jakautuessa äänestyksessä tasan päätökseksi tulee mielipide,  
jonka puolesta puheenjohtaja on äänestänyt. Viranhaltijan virkasuhteen ir-  
tisanomista, purkamista ja raukeamista sekä papin 5 luvun 3 §:n 2–4 mo-  
mentissa tarkoitettua pappisvirkaa koskevassa asiassa ja 6 luvun 29 §:ssä  
tarkoitettua lehtorin virkaa koskevassa asiassa ratkaisee kuitenkin se mie-  
lipide, joka on lievempi.

Jos vaaleissa äänet tai vertausluvut menevät tasan, ratkaisee arpa. Kirk-  
koherran välillisen vaalin sekä kappalaisen ja vakinaisten lehtorin vaalin  
osalta voidaan kirkkojärjestyksessä säätää, että äänten mennessä tasan  
tuomiokapituli nimittää jonkun eniten ääniä saaneista hakijoista virkaan.

Jos virka tai luottamustoimi täytetään ehdollepanon perusteella, äänten  
mennessä vaalissa tasan valituksi tulee se, joka on asetettu ehdolle toisen  
edelle.

### 37 §

Varapuheenjohtajan, kirkkohallituksen jäsenten ja kirkkohallituksen viras-  
ton johtavan viranhaltijan vaalit on aina toimitettava umpilipuvin. Muut vaalit  
toimitetaan niin ikään umpilipuvin, jollei kirkolliskokous jostakin vaalista yk-  
simielisesti toisin päättä. (4.11.2015)

Vaalilipussa on mainittava valittavan nimi ja tarpeen mukaan ammatti niin  
selvästi, ettei synny epätietoisuutta henkilöstä, jota tarkoitetaan. Vaalili-  
pussa saa olla enintään niin monta nimeä kuin siinä vaalissa on valittavia.

Lippuäänestyksessä edustajat jättävät äänestyslippunsa uurnaen nimen-  
huudon mukaan, joka toimitetaan istumajärjestyksestä noudattaen.

Äänestysliput tarkastetaan ja lasketaan heti äänestyksen päätyttyä. Pu-  
heenjohtaja nimeää vähintään neljä edustajaa avustamaan pääsihteeriä

tässä tehtävässä. Tarvittaessa avustajat suorittavat arvonnän saman äänimäärän saaneiden kesken.

*KL 25:10 Tasaäänet*

Äänien jakautuessa äänestyksessä tasan päätökseksi tulee mielipide, jonka puolesta puheenjohtaja on äänestänyt. Viranhaltijan virkasuhteen irtisanomista, purkamista ja raukeamista sekä papin 5 luvun 3 §:n 2–4 momentissa tarkoitettua pappisvirkaa koskevassa asiassa ja 6 luvun 29 §:ssä tarkoitettua lehtorin virkaa koskevassa asiassa ratkaisee kuitenkin se mielipide, joka on lievempi.

Jos vaaleissa äänet tai vertausluvut menevät tasan, ratkaisee arpa. Kirkkoherran välillisen vaalin sekä kappalaisen ja vakinaisten lehtorin vaalin osalta voidaan kirkkojärjestyksessä säätää, että äänten mennessä tasan tuomiokapituli nimittää jonkun eniten ääniä saaneista hakijoista virkaan.

Jos virka tai luottamustoimi täytetään ehdollepanon perusteella, äänten mennessä vaalissa tasan valituksi tulee se, joka on asetettu ehdolle toisen edelle.

*KL 23:8 Naisten ja miesten edustus toimielimissä*

Jollei erityisestä syystä muuta johdu, tulee kirkollisessa toimielimessä olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia lukuun ottamatta kirkolliskokousta, hiippakuntavaltuustoa, tuomiokapitulia, kirkkovaltuustoa, yhteistä kirkkovaltuustoa ja seurakuntaneuvostoa.

### 38 § (4.11.2015)

Kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija valitaan valitsijamiesten tehtyä asiasta ehdotuksensa viimeistään sillä istuntokaudella, joka ensiksi alkaa kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun tieto viran avoimeksi tulosta on annettu kirkolliskokouksen puheenjohtajalle.

Kirkkohallitukselle on varattava tilaisuus antaa lausunto virkaan hakuajan jälkeen ilmoittautuneista tai suostumuksen antaneista henkilöistä.

### 39 § (4.11.2015)

Kirkkohallituksen jäsenten vaalia varten on edustajille etukäteen jaettava luettelo, jossa on hiippakuntavaltuustojen pappisjäsenten ehdolle asettamien pappien nimet, ammatit ja syntymävuodet ja hiippakuntavaltuustojen maallikkojäsenten ehdolle asettamien maallikoiden nimet, ammatit ja syntymävuodet.

Valitsijamiesten tehtyä asiasta ehdotuksensa kirkkohallituksen jäsenten vaali toimitetaan siten, että edustajat kirjoittavat vaalilippuunsa kahden ehdolle asetetun papin nimet ja jokaisesta hiippakunnasta yhden ehdolle asetetun maallikon nimen.

*KL 22:1.1 ja 2*

Kirkkohallituksen jäseniä ovat:

- 1) arkkipiispa puheenjohtajana;
- 2) piispainkokouksen valitsevat kaksi piispaa;

- 3) kirkolliskokouksen valitsevat kaksi pappia;
- 4) kirkolliskokouksen valitsevat maallikkojäsenet, joita valitaan yksi jokaisesta hiippakunnasta.

Kirkkohallituksen toimikausi on neljä vuotta.

Maallikkojäsenen tulee olla vaalikelpoinen kirkolliskokouksen maallikkoedustajaksi.

#### KL 23:8 *Naisten ja miesten edustus toimielimissä*

Jollei erityisestä syystä muuta johdu, tulee kirkollisessa toimielimessä olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia lukuun ottamatta kirkolliskokousta, hiippakuntavaltuustoa, tuomiokapitulia, kirkkovaltuustoa, yhteistä kirkkovaltuustoa ja seurakuntaneuvostoa.

#### KJ 22:1

Kirkolliskokous toimittaa kirkkohallituksen jäsenten vaalin toimikautensa ensimmäisen vuoden toukokuussa ja piispainkokous samana vuonna viimeistään toukokuussa.

Jokaisesta hiippakunnasta valitaan yksi maallikkojäsen hiippakuntavaltuuston tekemän ehdollepanon perusteella. Maallikkojäsenen vaalia varten hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet asettavat ehdolle kolme maallikkoa ja pappisjäsenten vaalia varten hiippakuntavaltuuston pappisjäsenet kaksi pappia. Maallikkojäseneksi ja pappisjäseneksi on ehdotettava sekä miehiä että naisia.

Valittujen toimikausi alkaa seuraavan kesäkuun 1 päivänä. Jäsenen muuttaminen toisessa hiippakunnassa olevaan seurakuntaan ei vaikuta hänen jäsenyyteensä. Jos jäsen kuolee tai eroaa, valitaan hänen sijaansa jäljellä olevaksi ajaksi uusi jäsen.

### 40 §

Jos keskustelussa tehdään kannatettu ehdotus, jonka hyväksyminen keskeyttäisi asian käsittelyn, seuraavien puhujien on puheenjohtajan kehoituksesta kohdistettava puheenvuoronsa vain tähän ehdotukseen ja siitä on tehtävä päätös ennen kuin keskustelua itse asiasta jatketaan.

### 41 §

Mikäli kirkolliskokous käsitellessään ehdotusta, joka koskee kirkkolain 20 luvun 7 §:n 2 momentin 1 kohdassa mainittujen kirkollisten kirjojen tai saman momentin 2 kohdassa tarkoitetun periaatteellisen kannanoton hyväksymistä tai kirkkolain, kirkkojärjestyksen tai kirkon vaalijärjestyksen säätämistä, muuttamista tai kumoamista, hyväksyy valiokunnan ehdotuksesta poikkeavan sanamuodon, asia on palautettava valiokuntaan uudelleen käsiteltäväksi. Jos valiokunta ehdottaa muutoksia kirkolliskokouksen päätökseen, päättää kirkolliskokous niiden hyväksymisestä tai hylkäämisestä, minkä jälkeen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi. Jos valiokunta yhtyy kirkolliskokouksen päätökseen, ei keskustelua asiasta enää sallita, vaan puheenjohtaja toteaa ensimmäisen käsittelyn päättyneeksi.

KL 20:10 *Määräenemmistön vaativat päätökset*

Ensimmäisessä käsittelyssä kaikilta kohdiltaan hyväksytyksi tullut valiokunnan ehdotus on otettava eri täysistunnossa kokonaisuutena toiseen käsittelyyn sellaisena kuin se on ensimmäisessä käsittelyssä päätetty, jos asia koskee:

- 1) raamatunkäännöstä, kristinoppia, virsikirjaa tai kirkkokäsikirjaa;
- 2) kirkon uskoa ja oppia koskevaa tai niihin pohjautuvaa periaatteellista kannanottoa sekä ryhtymistä toimenpiteisiin niiden johdosta;
- 3) kirkkolain säätämistä, muuttamista tai kumoamista koskevaa ehdotusta tai kirkkojärjestyksen hyväksymistä.

Ehdotus tulee hyväksytyksi, jos sitä toisessa käsittelyssä kannattaa vähintään kolme neljäsosaa annetuista äänistä.

## 42 §

Jos valiokunnan mietintö sisältää 41 §:ssä tarkoitetun ehdotuksen ja täysistunnossa tehdään ehdotus koko esityksen hylkäämisestä, hylkäämisehdotuksesta ei äänestetä asian ensimmäisessä käsittelyssä.

Kirkkolain 20 luvun 10 §:ssä tarkoitettu toinen käsittely toimitetaan saman istuntokauden aikana myöhemmässä täysistunnossa. Määräenemmistöä laskettaessa ei oteta huomioon istunnosta poissa olleita, äänestämättä jättäneitä eikä tyhjää äänestäneitä.

## 43 §

Piispainkokous tai kirkkohallitus voi tehdä esityksen keskustelun käymisestä täysistunnossa tietyistä ajankohtaisista asiasta. Sitten kun esitys on jaettu edustajille, se pannaan pöydälle ja samalla määrätään, milloin keskustelu asiasta käydään.

Kirkkohallituksen jäsenet voivat osallistua keskusteluun.

## 44 §

Kirkkohallitus, kirkkohallituksen viraston johtava viranhaltija tai kirkkohallituksen osastonjohtaja voi antaa kirkolliskokoukselle täysistunnossa kirjallisen tai suullisen ilmoituksen tärkeäksi katsomastaan asiasta. (4.11.2015)

Kirkkohallituksen jäsenet voivat osallistua ilmoituksen johdosta käytävään keskusteluun.

## 45 §

Puhemiesneuvosto voi päättää, että täysistunnossa käydään keskustelu, jossa edustajat esittävät kysymyksiä piispainkokouksen ja kirkkohallituksen jäsenille, kirkkohallituksen viraston johtavalle viranhaltijalle, kirkkohallituksen osastonjohtajille ja kirkkohallituksen muille viranhaltijoille. (4.11.2015)

Kirkkohallituksen jäsenet voivat osallistua keskusteluun.

## 6 luku Talousarvio ja tilinpäätös

### 46 §

Kirkkohallitus lähettää esityksen kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston talousarvioiksi ja toiminta- ja taloussuunnitelmiksi kirkolliskokousedustajille lokakuun 1 päivään mennessä. (4.11.2015)

Kirkolliskokouksen pääsihteerin on lähetettävä tämän työjärjestyksen 27 §:n 3 momentin mukaiset talousarvioaloitteet talousvaliokunnan puheenjohtajalle ja muille jäsenille heti aloiteajan päätyttyä.

### 47 §

Esityksestä talousarvioksi ja toiminta- ja taloussuunnitelmaksi ja talousarvioaloitteista käydään täysistunnossa lähetekeskustelu. Kirkkohallituksen jäsenet voivat osallistua keskusteluun.

Talousvaliokunnan on kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston talousarviota ja toiminta- ja taloussuunnitelmaa koskevassa mietinnössä käsiteltävä kaikki määräraha-asiat. Mietintö on annettava viimeistään syysistuntokauden kolmantena päivänä. (4.11.2015)

### 48 § (4.11.2015)

Talousarviota ja toiminta- ja taloussuunnitelmaa käsiteltäessä voidaan kirkkohallituksen esityksen lisäksi ottaa huomioon ainoastaan sellainen määräraha, joka sisältyy muuhun kirkkolain 20 luvun 9 §:ssä tarkoitettuun esitykseen tai aloitteeseen. Kirkkohallituksen esitykseen merkittyä määrärahaa voidaan muuttaa.

#### *KL 20:9 Esitykset ja aloitteet*

Piispainkokouksella, kirkkohallituksella ja hiippakuntavaltuustolla on oikeus tehdä esityksiä sekä edustajalla aloitteita kirkolliskokoukselle. Niiden käsittelemisestä säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

#### *KJ 20:4*

Äänestämiseen ja vaalin toimittamiseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä niistä säädetään seurakunnan toimielimiä varten.

Edustajien aloitteista ja niiden tekemisjärjestyksestä, esitysten ja aloitteiden käsittelemisestä täysistunnossa ja valiokunnissa sekä äänestämisestä ja vaalin toimittamisesta määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Esitys tai aloite lähetetään valiokuntaan, jollei sitä pöydällepanon jälkeen täysistunnossa hylätä.

Asia raukeaa, jos sitä ei ole ennen kirkolliskokouksen toimikauden päättymistä käsitelty loppuun tai annettu muun toimielimen kuin kirkolliskokouksen valiokunnan valmisteltavaksi.

## 49 §

Jos kirkkohallitus havaitsee välttämättömän tarpeen vaativan varainhoitovuoden talousarvioon merkittyjen määrärahojen muuttamista, sen tulee antaa kirkolliskokoukselle esitys talousarvion muutokseksi. Oikeus esittää määrärahaa tai sen muuttamista talousarvion muutoksessa on vain kirkkohallituksella. Sen esitykseen merkittyä määrärahaa voidaan kuitenkin muuttaa.

## 50 § (4.11.2015)

Jos kirkolliskokous päättää muuttaa talousvaliokunnan ehdotusta kirkon keskusrahaston tai kirkon eläkerahaston talousarvioksi ja toiminta- ja taloussuunnitelmaksi tai sen muutokseksi, asia palautetaan talousvaliokunnalle, jollei kirkolliskokous toisin päättä. Talousvaliokunta antaa kirkolliskokouksen päätökseen perustuen uuden mietinnön, jota käsiteltäessä otetaan ratkaistavaksi vain kirkolliskokouksen aiemmin päättämät muutokset ja talousvaliokunnan niiden johdosta tekemät uudet ehdotukset. Talousarvio tai sen muutos on tällöin lopullisesti hyväksyttävä.

## 51 § (4.11.2015)

Kirkolliskokous päättää viimeistään tilivuotta seuraavana vuonna kirkon keskusrahaston ja kirkon eläkerahaston edellisen vuoden tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä.

## 7 luku

**Kirkolliskokouksen kanslia ja kirkolliskokouksen pääsihteeri**

## 52 §

Kirkolliskokouksen sihteerinä ja kirkolliskokouksen kanslian päällikkönä toimii kirkolliskokouksen pääsihteeri.

Kanslian henkilökuntaan kuuluvat pääsihteerin lisäksi notaari, tulkki, hallintosihteeri, kielenkääntäjät, valiokuntasihteerit, valitsijamiesten sihteeri sekä muut tarvittavat työntekijät.

Kanslian henkilökunnan ottaa tehtävänsä istuntokauden aikana kansliavaliokunta ja muulloin kirkkohallitus.

## 8 luku

**Erinäiset määräykset**

## 53 §

Jos edustaja kirkolliskokouksen aikana haluaa saada vapautusta kokouksen työskentelystä, hänen on pyydettävä sitä kirkolliskokoukselta.

## 54 §

Mitä tässä työjärjestyksessä on sanottu arkkipiispasta, koskee soveltuvin kohdin sitä piispaa, joka kirkkolain 20 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan on kirkolliskokouksen puheenjohtajana arkkipiispan viran ollessa avoinna.

## 55 §

Kirkolliskokouksessa suoritettavat vaalit on toimitettava suhteellista vaalitapaa noudattaen, jos valittavia on kaksi tai useampia ja jos sitä vaatii niin monta vaaliin osallistuvaa, että he suhteellisessa vaalissa voisivat saada valituksi vähintään yhden ehdokkaan.

Suhteellisissa vaaleissa noudatetaan soveltuvin osin kirkolliskokouksen maallikkoedustajien suhteellista vaalitapaa koskevia säännöksiä.

## 56 §

Kun puhemiesneuvostossa, valiokunnassa tai täysistunnossa toimitetussa äänestyksessä tai vaalissa äänet jakautuvat tasan, tulos määräytyy kirkkolain 25 luvun 10 §:n mukaan.

*KL 25:10 Tasaäänet*

Äänien jakautuessa äänestyksessä tasan päätökseksi tulee mielipide, jonka puolesta puheenjohtaja on äänestänyt. Viranhaltijan virkasuhteen irtisanomista, purkamista ja raukeamista sekä papin 5 luvun 3 §:n 2–4 momentissa tarkoitettua pappisvirkaa koskevassa asiassa ja 6 luvun 29 §:ssä tarkoitettua lehtorin virkaa koskevassa asiassa ratkaisee kuitenkin se mielipide, joka on lievempi.

Jos vaaleissa äänet tai vertausluvut menevät tasan, ratkaisee arpa. Kirkkoherran välillisen vaalin sekä kappalaisen ja vakinaisten lehtorin vaalin osalta voidaan kirkkojärjestyksessä säätää, että äänten mennessä tasan tuomiokapituli nimittää jonkun eniten ääniä saaneista hakijoista virkaan.

Jos virka tai luottamustoimi täytetään ehdollepanon perusteella, äänten mennessä vaalissa tasan valituksi tulee se, joka on asetettu ehdolle toisen edelle.

## 57 §

Edustaja saa puheenvuorossaan käyttää suomen tai ruotsin kieltä. Jos hän käyttää ruotsia eikä heti lyhyesti esitä puheenvuoroaan suomeksi, kokouksen tulkin on käännettävä sen pääsisältö. Suomeksi pidettyjen pu-

heenvuorojen pääsisältö on tulkin tarpeen mukaan yksityisesti selostettava suomen kieltä taitamattomalle edustajalle.

#### 58 §

Käsittelyn pohjana on suomenkielinen teksti.

Kirkolliskokouksen päätösten ruotsinkielisen tekstin lopullisesta sanamuodosta päättää toimitusvaliokunta.

#### 59 §

Kirkolliskokouksen päätöspöytäkirja laaditaan suomeksi ja ruotsiksi. Pöytäkirjaan otetaan suomenkieliset liitteet. Keskustelupöytäkirja laaditaan suomeksi tai ruotsiksi sen mukaan kummalla kielellä puheenvuorot on pidetty.

#### 60 §

Kansliavaliokunta kutsuu täysistuntojen pöytäkirjoja tarkastamaan kutakin istuntokautta varten kaksi edustajaa ja heille henkilökohtaiset varatarkastajat. Tarkastajat voivat jatkaa työtään istuntokauden päätyttyä.

#### 61 §

Edustaja saa puheenvuoronsa kansliasta tarkastettavaksi. Hänen on merkittävä siihen hyväksymisensä tai mahdolliset huomautuksensa sekä palautettava se pääsihteerille istuntokauden aikana vuorokauden kuluessa ja, jos puheenvuoro lähetetään istuntokauden päätyttyä, pääsihteerin asettamassa kohtuullisessa ajassa. Jos edustaja ei määräajassa palauta puheenvuoroaan, se katsotaan hyväksytyksi.

Jos edustaja on tehnyt puheenvuoroonsa sisällöllisiä muutoksia, pöytäkirjantarkastajien tulee huomauttaa siitä hänelle ja, jollei puheenvuoron sisällöstä päästä yksimielisyyteen, merkitä pöytäkirjaan käsityksensä asiasta.

#### 62 §

Kirkolliskokouksen aiheuttamat menot määrää maksettaviksi istuntokausien aikana kansliavaliokunta ja muulloin kirkkohallitus.

#### 63 §

Tämä työjärjestys tulee voimaan 1.12.2009 kuitenkin niin, että 12 §:n 1 momentti tulee voimaan 1.5.2012.

Tällä työjärjestyksellä kumotaan 16.5.2002 vahvistettu kirkolliskokouksen työjärjestys siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen lukuun ottamatta

sen 5 §:n 1 momenttia, 12 §:n 1 momenttia ja 18 §:n 1 momenttia, jotka ovat voimassa 1.5.2012 saakka.

---

**Muutosten voimaantulo**

Työjärjestyksen muutokset, jotka on hyväksytty 6.11.2013, tulevat voimaan 1.12.2013.

Työjärjestyksen muutokset, jotka on hyväksytty 4.11.2015, tulevat voimaan 1.1.2016.



